

При това, по думите му, те са привлечени за сътрудници „за първо впечатление“ от списанието.⁸ Ясно е, че списание „Дума“ не е замислено като продължител на реалистичната линия в литературния ни печат, щом по презумпция е готово да се лиши при пръв повод от най-видните си сътрудници реалисти. Възниква естествено въпросът: Щом като Яворов търси нов естетически път след всичко постигнато от него в символичната поезия и в драмата, при положение, че реализмът очевидно не е определящ за облика на „Дума“, при целия преживян потрес от войната, в която участва с оръжие в ръка, какви ли са евентуалните перспективи пред него като художник? Не мога да не се сетя отново за развитието на Гео Милев след скорошната Първа световна война.

Междувременно се състои премиерата на Яворовата пиеса „Когато гръм удари“, посрещната противоречиво, не особено ласкаво от критиката. Мислите на поета са заети непрестанно с трагедията на отечеството и народа ни след войната, за което свидетелстват спомените на посетили го писатели и познати, които го заварват надвесен над картата на България, дълбоко разстроен. Някаква потиснатост, измъченост, разсеяност откриват в погледа и поведението му негови приятели и близки познати, описани в техните спомени за поета.

Същевременно кореспонденцията на Яворов с Тодор Александров свидетелства за несекващата му дейност за освобождението на Македония и участието му в осигуряването и прехвърлянето оттатък границата на взривни материали. Той следи чуждата преса, гневи се и жестоко страда при хулителските материали в западни издания – швейцарски, френски, немски – за българския народ и страната ни, изпаднала в международна изолация.

Такъв ни го представят писмото на Яворов до редактора на „Съвременна илюстрация“ и свързаните с него известни документални факти за живота му в този един месец между публикацията и разигралата се житейска трагедия, която прекъсва всички идеи и планове за бъдещо творческо развитие на големия български поет. Националната ни литература не само губи свой велик творец, но забавя ход. Писмото, припомням, е писано на 30.X.1913 г., публикувано е в ноемврийската книжка на списанието, а Лора се самоубива вечерта на 29-и срещу 30.XI. същата година. Неуспешен опит да свърши със себе си прави и Яворов. Следва почти година на неистови душевни и физически страдания до 16.X.1914 г. (всички дати са в стар стил), когато вторият му опит се оказва успешен.

⁸ Пак там, с. 614.